

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

ONGELOOF NA PASEN

„..... ik zal geenszins geloven”.

Joh. 20 : 25b.

Deze woorden komen niet uit de mond van een atheïst, die het bestaan van God loochent. Deze woorden komen ook niet uit de mond van een brute wereldling, die nooit komt in kerk of kluis en die spot met God en Zijn gebod. Deze woorden komen ook niet uit de mond van een vroom kerkmens, die wel de mond vol heeft over God en Christus, maar God noch Zijn Zoon in waarheid kent. Deze woorden komen uit de mond van een gelovige. En dan nog niet zo maar een gelovige, maar het was er een uit de bekende kring van discipelen van de Heere Jezus. Het was een echt kind van God.

We kunnen hieruit leren, dat kinderen van God, al zijn ze gelovig en al hebben ze geloof, daarom het geloof niet altijd beoefenen. Het geloof is een gave van God en de beoefening evenzeer. Dat heeft Thomas moeten leren, dat hebben al de discipelen moeten leren en dat moeten alle kinderen van God nog leren.

De Heere Jezus Christus was opgestaan uit de doden. En in het begin kon niemand dat geloven. Hij had het hun duidelijk genoeg gezegd. Vóór Zijn sterven al. Maar niemand had er acht op geslagen. Toen de Heere Jezus gestorven was hadden ze allemaal hoopvol kunnen uitzien naar de morgen van de derde dag. Maar niemand deed dat. Ze zaten allemaal in zak en as als een..... ongelovig geslacht.

Dat ze daar zo teneer zaten was niet des Heeren schuld, maar hun eigen schuld. Niemand geve van het ongeloof ooit de Heere de schuld. Degene die het geloof kent, zal dat nooit doen ook. De echte gelovigen moeten van hun ongeloof altijd zichzelf de schuld geven.

De Heere moest er Zelf aan te pas komen en Zich aan hen allen krachtig openbaren, hen de ogen openen, om hen also tot geloof te brengen. Toen hun ogen geopend werden, kende de blijdschap ook geen grenzen. Zij waren allen verblijd als zij de Heere zagen. En wie is dat niet als hij de Heere zien mag, met ogen des geloofs ? Dan wordt Hij altijd gezien als de Schoonste onder de mensen-kinderen, op Wiens lippen genade is uitgestort.

Thomas was dit voorrecht van „de Heere te zien” nog niet te beurt gevallen. Dat was eigenlijk z'n eigen schuld.

Want hij was niet op de plaats, waar de Heere Zich aan de discipelen geopenbaard had.

Daar moet een ieder mens maar eens aan denken, wanneer hij of zij, uit moedeloosheid, zich aan de gemeenschap der heiligen onttrekt. Want dan berokkent men zichzelf daardoor een onberekenbare schade. Zie het maar aan Thomas. De anderen deelden in de blijdschap en hij verkeerde nog in droefheid. De discipelen hebben zich beijverd om „hun broeder” uit zijn nare gestalte te krijgen. Zij hebben geprobeerd om hem ook tot geloven te brengen. En dat was van hun kant bezien te prijzen. Het kwam uit de liefde voort. En de liefde is mededeelzaam. Maar al hun pogingen leden schipbreuk. Thomas bleef er bij. „Indien ik in Zijne handen niet zie het teken der nagelen en mijn vinger steek in het teken

der nagelen, en steek mijne hand in Zijne zijde, ik zal geenszins geloven”.

De Heere moest er bij Thomas ook Zelf aan te pas komen om hem tot geloof te brengen. En dat deed de Heere ook. Doch op Zijn tijd. Thomas heeft daar acht dagen op moeten wachten. Hij heeft acht dagen door eigen schuld in het donker moeten lopen. Toen kwam de Heere en openbaarde Zich aan hem. Heel apart. Welk een liefde van de Heere Jezus komt hierin tot openbaring. Dat was door Thomas niet verdiend. Vanwege zijn ongeloof had de Heere hem aan zijn lot kunnen overlaten. Dan had Thomas niets te zeggen gehad. Nu kon hij alleen maar zeggen: Mijn Heere en mijn God. Daar heeft Thomas eigenlijk alles mee gezegd. Hij mocht nu door het geloof Jezus „zijn Heere” noemen, Die ook hem gekocht had met de dure prijs van Zijn dierbaar bloed en also ook hem Zich tot een eigendom gemaakt had. Hij mocht Hem ook noemen „mijn God”. Daarmede beleed hij zijn Borg ook als „zijn God”. Welk een Borg, welk een Zaligmaker. Een Zaligmaker, Die ook waarachtig God is. Ja, daar kon hij het mee doen. Want Hem was gegeven alle macht in hemel en op aarde.

Ongeloof na Pasen.

Het paasevangelie is weer verkondigd. Hebben wij ook de Heere gezien ? Hebben wij Hem met de ogen des geloofs mogen zien ? Want zoals de discipelen Hem hebben gezien, zo kunnen wij Hem niet meer zien. Maar het kan nog wel door het geloof. Nu geldt: Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, namelijk met natuurlijke ogen, en nochtans zullen geloofd hebben. Dat geloof is ook nu nog een werking Gods. Bij de aanvang en ook bij de voortduur. Niet één van Gods kinderen kan geloven als hij het wil. Nochtans blijft hij voor z'n ongeloof zelf verantwoordelijk.

Zalig toch als de Heere Zich openbaart als de Opgestane, dat is als de levende Christus. Elke openbaring aan de ziel van Hem is er een bewijs van, dat Hij leeft.

Dat kan de één overkomen op de Paasdag. Dan is er stof tot blijdschap, stof om de Heere te loven. Dan wordt het gehoord: Ik heb de Heere gezien. Hij heeft Zich aan mij geopenbaard in het gewaad van de Heilige Schrift. Tijdens het lezen daarvan of tijdens de prediking. Daar is de Heere altijd vrij in. Het is groot als u dit voorrecht Pasen 1981 te beurt is gevallen. Misschien zit ge net als Thomas nog in droefheid ter neer. Volhardt dan niet in het ongeloof, maar indien Hij vertoeft, verbeidt Hem. Want al kunt u het niet altijd bekijken, het is en blijft toch waar:

De Heere zal in dit moeilijk leven

Zijn gunst- en erfvolk nooit begeven.

Hij komt op Zijn tijd. Verrassend. Heerlijk als dan de ogen geopend worden en men tot de belijdenis mag komen van Thomas:

Mijn Heere en mijn God.

Met zulk een Heere en zulk een God kunt ge leven en sterven.

Ds. H.C.v.d. Ent.

School voor Dundas en Hamilton

We ontvingen een bedrag van f 386,30 van de gemeente Ameide, die voor dit doel gecollecteerd had. En een gift van f 50,— van CE. Blijkens een voorlopige telling kwam er op de ontmoetingsdag te Sliedrecht voor de school een bedrag van f 1562,50 binnen, met nog een biljet van 20 belgische franc. Bovendien

Van de administratie

Er zijn voor zover wij kunnen nagaan bijna 500 abonnees, die hun abonnementsgeld voor dit jaar nog niet betaald hebben.

Kijkt u even na of u één van hen bent, zo ja, zoudt u het dan zo spoedig mogelijk aan ons willen overmaken ? Het bespaart ons veel werk en extra kosten.

We mochten weer 3 nieuwe abonnees inboeken en ontvingen ruim f 200,— aan giften voor ons blad, waarvan één van f 100,— via de heer H. te S. en verder een gift van f 500,— voor de school te Dundas, waarvoor hartelijk dank.

De bruto opbrengst van de ontmoetingsdag te Sliedrecht bedroeg met de ontvangen giften enz. f 11.395,05 waarvoor eveneens onze hartelijke dank.

We hadden met elkaar een goede dag, de Heere mocht er Zijn zegen nog rijklijk aan willen verbinden.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

A.B.

ontving Ds. Tamminga nog in totaal een bedrag van f 500,— dat hij rechtstreeks aan het schoolbestuur hoopt af te dragen. Het is alles zeer verblijdend. Hartelijk dank.

B.

DE DORDTSE LEERREGELS Les 58.

HOOFDSTUK III/IV.

Artikel XV b.

We lezen aldaar:

„Voorts van diegenen, die hun geloof uiterlijk belijden en hun leven beteren, moet men naar het voorbeeld der apostelen het beste oordelen en spreken, want het binnenste des harten is ons onbekend.

En wat aangaat anderen, die nog niet geroepen zijn, voor dezulken moet men God bidden, Die deze dingen, die niet zijn, roept alsof zij waren; en wij moeten ons geenszins tegenover deze verontwaardigingen, alsof wij onszelf uitgezonderd hadden.”

Mogelijk verbaast het u, dit te lezen ?

U zult zeggen: foei, dat is..... „veronderstelde wedergeboorte”. De leer, die er van uitgaat, dat men op grond van de belofte Gods, welke de uitverkorenen geldt, alle gedoopte kinderen voor wedergeborenen moet houden, totdat het tegendeel blijkt. Een misleidende en verderfelijke leer van de neogereformeerden.

Tussen haakjes even opgemerkt, men zou kunnen wijzen op wat vader Brakel toch eigenlijk óók schrijft, dat we onze kinderen moeten houden voor wedergeboren, totdat het tegendeel blijkt.

Maar Brakel bedoelt echter met „het tegendeel” toch heel wat anders dan de neogereformeerden leren. Voor hen is dit het „tegendeel”, wanneer bij het groot worden van de jonge kinderen blijkt, dat zij de wereld gaan dienen met al haar begerlijkheden enz.

Voor vader Brakel is het „tegendeel” ’t feit, wanneer er later bij de kinderen geen ware vreeze des Heeren zich openbaart !

Dit houdt dus verband met hetgeen onze Dordtse Leerregels leren in hoofdstuk I, artikel XVII: „Dat de kinderen der gelovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genade-verbond, in hetwelk zij met hunne ouders begrepen zijn, zo moeten de godzalige ouders niet twijfelen aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven

wegneemt", op welke betekenis we destijds gewezen hebben bij de behandeling van dit artikel.

Maar nu, ter zake.

Neen, onze Dordtse vaders bedoelden toch echt niet hetzelfde in artikel XVb als wat de neo-gereformeerde leer bedoelt.

't Gaat in dit tweede gedeelte van artikel XV over het oordelen en spreken over anderen; over het uiterlijk belijden van iemands geloof en zijn leven beteren. Waarom niet? Omdat het binnenste van het hart ons onbekend is, zo staat er. Dit houdt geen veronderstelling in.

Er zijn er immers velen, die uiterlijk een voorbeeldig leven leiden, ja, die belijdenis des geloofs hebben afgelegd en in hun leven zich oppassend en serieus openbaren. Op zichzelf is dat te prijzen.

Maar wil dat altijd zeggen, dat zulks „zaligmakend" is? O neen! Dit alles kan buiten het hart omgaan, zonder innerlijke ontdekking en zaligmakend geloof, zonder kennis van de verborgen omgang met de Heere, al beweren velen, dat dit wèl echt geloof is en wedergeboorte. Dezulken worden dan wèl gehouden voor ware gelovigen, namelijk, als je gedoopt bent, trouw naar de kerk gaat, ijvert voor kerkewerk enz. En dan beroept men zich op dit artikel XV van de D.L.

Maar ook ten opzichte van deze zaken geldt 't weer: hoe leest u?

En dan bedoelen onze Dordtse vaders echt niet met dit „het beste oordelen en spreken", dat we die allen moeten houden voor wedergeborenen en bekeerden. Beslist niet! Want Gods Woord laat toch duidelijk zien, dat er vele goede en prijzenswaardige dingen kunnen zijn bij belijders van 's Heeren Naam, maar die toch het oprechte „harterwerk", het innerlijke werk van de Heilige Geest helaas missen. Ook zijn „gewetens-overtuigingen" niet altijd „zaligmakend". Zie de geschiedenis van de „Rijke jongeling". De Heere Jezus „beminde" hem zelfs. Toch ging hij bedroefd weg en gaf blijk, dat hij de echte vrucht des Geestes miste.

Vandaar zijn de oprecht-bekommerde harten zo bang voor zelf-bedrog. Zij smeken: „Doorgrond mij, o God! En ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten en zie, of bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwige weg." (Psalm 139 : 23 en 24).

Wat is dan de bedoeling van onze vaders in artikel XV, wanneer zij het hebben over „het beste oordelen en spreken" over anderen? Wel, er zijn te allen tijde **geestelijke keurmeesters!**

Die lopen met een liniaal en passer, om precies te meten en te willen uitmaken, wie **anderen** zijn. En dan nemen zij zichzelf als maatstaf. Zij lopen ook met een weegschaal en ja, dan worden velen te licht bevonden, namelijk, wanneer die niet precies op dezelfde wijze, met dezelfde dieptegang bekeerd zijn als zij.

Men kan zelfs een vermaak erin vinden, om tedere zielen te verschrikken en als 't ware tot wanhopen te brengen. O, welk een hoogmoed en eigengerechtigheid! Zij zijn immers de „gekenden", de „ingeleiden", zoals zij althans menen!

Maar dezulken laten nooit eens het paslood over zichzelf gaan. Dat deden wel de discipelen in de paaszaal, toen Jezus sprak: „Een van u zal Mij verraden." Wat lezen we dan van hen?

„En zij zeer bedroefd geworden zijnde, begon een-eigelijk van hen tot Hem te zeggen: „Ben ik 't, Heere?" (Matth. 26 : 22).

„Het binnenste des harten is ons onbekend." Aldus het artikel.

Neen! Ook Gods kinderen zijn geen hartenkenners.

Alleen de Heer Zelf kent de harten en proeft de nieren.

Die geestelijke keurmeesters denken ook, dat zij met hun veroordelen in het voetspoor gaan van de oud-vaders en daarom graag een beroep op hen doen. Maar wat zeggen die hier in hun „leerregels"?

„Voorts van diegenen, die hun geloof uiterlijk belijden en hun leven beteren moet men naar het voorbeeld der Apostelen het beste oordelen en spreken, want het binnenste des harten is ons onbekend." En wat zegt Christus Zelf?

„Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt." En:

„Want met welk oordeel gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden; en met welke maat gij

meet, zal u wedergemet worden." Ja verder:

„En wat ziet gij de splinter, die in het oog uws broeders is, maar de balk, die in uw oog is, merkt gij niet?"

En hoe moet de kerk van Christus staan tegenover de ongelovigen, die zich niet van harte tot God bekeren? Er staat in het artikel: „anderen, die nog niet geroepen zijn."

We moeten toch blijven onderscheiden een **algemene** roeping, welke alleen door Gods Woord geschiedt en een „**bijzondere roeping**", welke geschiedt door Gods Woord, maar dan toegepast door de Heilige Geest. Dus: het is in feite één roeping door het Woord Gods.

er niet nog eens een afzonderlijke roeping van Gods Woord. Maar deze eene roeping wordt om zo te zeggen een **BIJZONDERE** door de krachtadige toepassing van Gods Geest.

En om deze bijzondere roeping heeft de Kerk de Heere te vragen. Ja, want de genade is mededeelzaam.

O, wanneer het hart van Gods kinderen vervuld mag zijn van die eeuwige liefde Gods in Christus en met de liefde van Christus, zou er dan geen bewogenheid zijn met hun medereizigers naar de eeuwigheid, met de onbekeerde zondaar, zal dan niet de bede oprijzen tot de troon der genade om het wonder van 's Heeren herscheppend werk? We lezen in het artikel: „Die deze dingen, die niet zijn, roept alsof zij waren."

Zo was het toch bij de schepping van hemel en aarde.

Neen, er was vòòr de schepping niets; geen eeuwige evolutie. God riep, wat er nièt was, tot het aanzijn.

En zo is het met de mens van nature in geestelijk opzicht. Zijn verstand is immers verduisterd, de wil boos en verkeerd en de hartstochten ongeregeld!

Een andere zaak is het echter, dat door de zonde niet het verstand is weggevallen, alsook niet de wil en het begeervermogen. De mens, hoe diep ook gevallen en hoe ook verdorven, heeft door de val niet opgehouden een mens te zijn. Doch hierover nader iets bij artikel XVI D.V.

Ten slotte is er in artikel XV nog beschamende vermaning, namelijk: zich niet te verhoovaardigen tegenover de onbekeerden! Genade maakt..... klein. Zij is mededeelzaam.

't Is niet zo best gesteld met Gods kind, wanneer het de farizeërs-gestalte openbaart, zoals de farizeër in de gelijkenis, die God dankte, dat hij niet zo slecht was als die tollenaar. O, die zelfverheffing! Was zij Petrus' boezemzonde? Maar wat schrijft hij in zijn eerste brief, hoofdstuk 5 vers 5? „Zijt met de ootmoedigheid bekleed, want God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade."

Ja, ja! Het is de droevige tendens zelfs in verhoovaardiging, waarop ons artikel wijst: „Alsof wij onszelf uitgezonderd hadden."

Is dat niet een „zich verhoovaardigen" op Gods vrijmachtige verkiezende liefde? Doen, alsof men beter was dan de anderen, die God in Zijn raadsbesluit heeft laten liggen in hun val. (De „verwerping" in Gods eeuwige besluit.)

Dan is anderzijds de gestalte van „ootmoed" zo God-verheerlijkend, wanneer Gods kind hier zich wel eens mag verliezen in diepe verwondering van wege Zijn eeuwige verkiezende liefde en met David psalm 89 te zingen:

„Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen!"

De eeuwigheid zal er voor nodig zijn, om dit alsmeer te bewonderen.

Zult u, lezer(es) dat óók kunnen en mogen doen?

Geve de Heere ons hièr het beginsel daarvan te leren.

Dr. v.L.

Onze 21e ontmoetingsdag

Wat vliegt de tijd toch snel voorbij. We kunnen ons nog als de dag van gisteren herinneren dat we de eerste ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand hielden. Dat was in Dordrecht-centrum. Toen was er al een verblijdende opkomst. In de loop der jaren is die belangrijk toegenomen. Nu hebben we wel zo ongeveer het hoogtepunt bereikt. Ook zaterdag 24 april

j.l. was de opkomst goed te noemen. 's Morgens waren er wat minder bezoekers dan we gewoon waren, maar dat werd 's middags dubbel goed gemaakt. De weersgesteldheid was niet zo gunstig als we wel eens meegemaakt hebben, maar dat was voor de velen die opgekomen waren geen verandering. De bezoekers kwamen uit het noorden van het land, Friesland en Groningen, maar ook uit het zuiden, Zeeuws-Vlaanderen en zelfs uit verschillende plaatsen uit België. Het deed goed elkaar weer te mogen ontmoeten. Met vele bezoekers hebben we, zij het kort, kunnen spreken. Er werden bestellingen gedaan op het nieuwe boek van Ds. Van der Ent over Filimon, dat nog op verschijning wacht, ook op de prekenbundel van Ds. Sneep, die naar we hopen binnenkort het licht zal zien. Er kwamen nieuwe abonnementen op ons blad binnen. Dat was alles verheugend.

Vóór het openen van de morgensamenkomst deden we enkele mededelingen, die we tot nu toe na het gebed gedaan hadden.

Na die mededelingen zongen we samen Ps. 130 : 3 en 4. We lazen Lukas 24 : 13-35 en gingen voor in gebed. Vervolgens heetten we namens het Bestuur van Bewaar het Pand allen hartelijk welkom. We brachten in herinnering het heengaan van onze zeer gewaardeerde medewerker J. van Heteren, die van het begin af bij Bewaar het Pand betrokken was en tot het laatst toe zijn krachten voor ons doel gegeven heeft. Hij behoort nu niet meer tot de strijdende kerk, maar is voor eeuwig de strijd te boven en mag nu delen in het heil, waarop hij hier heeft mogen hopen en waarvan hij hier heeft mogen schrijven en spreken.

Uit het voorgelezen Schriftgedeelte vroegen we in het bijzonder aandacht voor het 29e vers. Daarin is de hoofdgedachte: Blijf met ons. We spraken over een vurige begeerte en een kennelijke verhoring. In het kort willen we hier iets van het gesprokene weergeven. Er was een eensgezind tweetal op weg van Jeruzalem naar Emmaüs op de avond van de dag waarop de Heere Jezus was opgestaan uit de doden. Er lagen geestelijke banden vanwege het werk des Heeren in hun harten. Ze hadden tijden gekend van vreugde en blijdschap, toen de Heere Jezus met hen was en zij Hem mochten volgen. Maar nu zaten ze met veel vragen, omdat het licht ontbrak omtrent het lijden, de dood en de opstanding van Christus. Daarin is een beeld van de Kerk en van elk van Gods kinderen. De kerk is onderweg naar de eeuwige bestemming. Hier zijn dagen van blijdschap, maar ook van druk. Daar weten Gods kinderen ook van te spreken.

De Opgestane vergezelt de beide Emmaüsgangers. Hij is voor hen alles, Hij komt met Zijn onderwijs, Hij maakt hun harten gaande, Hij opent de Schriften. De Heere heeft aan Zijn volk Zijn Woord gegeven, dat spreekt van Hem. Hij opent door Zijn Geest Zijn Woord, ondersteunt en geeft kracht.

De wandelaars naar Emmaüs worden op de proef gesteld. Als zij hun bestemming bereiken en Emmaüs willen binnengaan lijkt het alsof Hij verder wil trekken. Dat zou voor die twee reizigers heel erg geweest zijn. Dan zouden ze straks als het donker was zonder Hem zijn, zonder Zijn nabijheid en zonder Zijn woord en onderwijs. In de loop der eeuwen heeft het vaak de schijn gehad alsof de Heere Zijn kerk verliet, namelijk in dagen van donkerheid, van vervolging en van afdwaling van de rechte weg. En Gods kinderen weten van nachten van lijden, van tegenheden en beproeving, waarin het is alsof de Heere niet van hen afweet.

Maar de Emmaüsgangers dwingen Hem. Als ze merken dat Hij aanstalten maakt om hen te verlaten laten ze Hem niet gaan. Ze houden Hem vast, niet met geweld, maar zoals de Kanttekeningen zeggen: met bidden en aanhouden, evenals Jacob, die bij Ezau aanhield om zijn geschenk te nemen. Blijf met ons, smeken zij. En ze motiveren: want het is bij de avond en de dag is gedaald. Wat moet deze vreemdeling, die hun hart gaande gemaakt heeft, dan bewegen om verder te trekken? Waarom zou Hij hen alleen laten? Laat Hij toch bij hen blijven en met hen gaan om de nacht bij hen door te brengen. Dan zijn ze veilig en getroost. Zo roept en smeekt Gods volk als ze moeten vrezén, dat de Heere hen in wege van beproeving en nood alleen laat. Blijf met ons, zo is dan het aanhoudend smeken uit het diepste van het hart. De Heere hield Zich alsof Hij verder wilde

trekken, maar het was niet Zijn bedoeling. Hij wilde hen beproeven. Zo handelt de Heere nog. Hij kan Zijn volk natuurlijk niet verlaten. Hij kan Zich wel verbergen, maar met de bedoeling dat de Zijnen Hem aankleven en Hij Zich dan nader zou openbaren.

Hij hoort hun smeken. Hij laat hen eerst roepen en maakt dat ze blijven aanhouden. Hij verhoort hun gebed en blijft bij hen. Zo handelt de Heere met Zijn volk als het nood wordt, in de donkerheid van het leven. Hij brengt wel in beproeving, maar Hij geeft ook de uitkomst.

Hij ging in om met hen te blijven. Hij deed precies wat ze van Hem begeerden. Hij gaat met de Emmaüs-gangers mee de stad in, de straten door en hun huis binnen. Hij toont dat Hij bij hen hoort en zij zien tot Hem op al kennen zij Hem nog niet, al houdt Hij Zich nog verborgen. Hij is nu bij hen als het donker is. Hij spreekt Zijn woord, Hij ondersteunt en sterkt door Zijn Geest. Dat is het voorrecht dat de Heere de Zijnen geeft als ze bij Hem mogen aanhouden. Dan is Hij met hen in al hun wegen van donkerheid en smart. Dan vergeten zij het lijden, want Hij is met hen, Die in veel donkerder wegen geweest is, opdat Hij met hen zou zijn, en hen zou troosten en sterken.

Christus maakt het dan boven verwachting wel. Dat was niet het geval geweest als zij Hem hadden laten gaan. Maar nu gaat Hij Zich openbaren als Hij met hen aanzit aan de maaltijd. Hij neemt het brood en zegent het, Hij breekt het en geeft het aan hen en dan opent Hij hun ogen, zodat ze zien wie Hij is in de tekenen der nagelen. Dan gaat het licht op. Dan is er geen duisternis meer. dan is Hij wel verdwenen uit hun gezicht, maar dan leeft Hij weer in hun harten. De Heere maakt het steeds weer met de Zijnen wel. Hij geeft stof om eens de Naam des Heeren te danken.

Blijf met ons. Dat moet ook ons aanhoudend smeken zijn. De Heere zal dan nog tonen dat Hij kennelijk verhoort.

We zingen Ps. 84 en dan krijgt Ds. Van Leeuwen het woord.

Maar daarover een volgende keer.

B.

HERMANN FRIEDRICH KOHLBRÜGGE

3.

De tegenstand tegen Kohlbrügge groeide en het einde was, dat de kansels in het Rijnland voor hem gesloten werden. Hij keerde naar ons land terug. Hij hertrouwde met een barones uit een oud geslacht in Gelderland. In zijn tweede levensgezellin — aldus de schrijver — heeft Kohlbrügge een vrouw gevonden, die in geestelijk opzicht tegen hem opgewassen was en hem in zijn strijd terzijde kon staan. Zij heeft dan ook geen geringe invloed op hem uitgeoefend, veel tot verzachting van zijn vaak hartstochtelijke karakter bijgedragen en met haar inzicht de dingen beslecht. Kohlbrügge hield met haar en haar inzicht rekening.

Kohlbrügge kwam hoe langer hoe meer los van het Reveil te staan. Hij was een tegenstander van de afscheiding. Gedurende een aantal jaren was hij o.a. door zijn briefwisseling velen tot steun. Hij was een prediker zonder gemeente.

Na jaren kwam hij weer in Eibfeld. Daar werd hij tenslotte predikant van de gereformeerde gemeente. Toen was hij al 45 jaar. Daar heeft hij meer dan 25 jaar lang het evangelie bediend.

Op 5 maart 1875 — zo schrijft Klugkist Hesse — vertrok doctor Hermann Friedrich Kohlbrügge. De laatste zuchten maakten zich van zijn lippen los: „Dit weet ik, dat ik in Gods hand gelegd ben”. En: „Wat zoet valt mij het sterven!” En: „Een grootse dag van feestvieren en juichen”.

Tien van zijn leerlingen droegen op 9 maart de baar met de kist van hun leermeester ten grave. De gemeente, die hij negen en twintig jaar diende, zong Psalm 116 (: 5, berijmd):

Gij hebt, o HEER', in 't dood'lijkst

tijdsgekwicht

Mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen.

Mijn voet geschráagd; dies zal ik, voor

Gods ogen,

Steeds wandelen in 't vrolijk levenslicht.

„Daarom, als ik sterf — ik sterf echter niet meer — en als iemand vindt mijn schedel, dan moge die schedel hem nog prediken; Ik heb geen ogen,

en toch zie ik Hem; ik heb geen hersenen of verstand, en toch omvat ik Hem; ik heb geen lippen, en toch kus ik Hem; ik heb geen tong, en toch loof ik Hem met allen, die Zijn Naam aanroepen. Ik ben een harde schedel, en toch ben ik helemaal week geworden en versmolten in Zijn liefde; ik lig hier buiten op het kerkhof, en toch ben ik binnen in het paradijs! Alle lijden is vergeten! Dat heeft ons Zijn grote liefde bereid, daar Hij voor ons Zijn kruis droeg en uitging naar Golgotha”.

Dit zijn woorden van Kohlbrügge zelf.

Deze prediker bij de gratie Gods heeft veel beproevingen doorgemaakt, zijn hele leven door. Hij verloor ook zijn tweede vrouw, enige jaren vóór zijn dood. Hij overleefde twee van zijn drie kinderen. In kerkelijk opzicht had hij een voor het oog onbegrijpelijke weg. Hij ging in zekere zin eenzaam zijn weg.

De Heere heeft het echter in zijn leven bijzonder welgemaakt en ook aan hem vervuld, dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan. Juist in deze weg is hij geworden die hij geweest is. Hij stond voor honderd procent achter zijn prediking en verkondigde het evangelie van vrije genade en kon dat ook met zijn ganse hart doen, omdat hij het zelf van de Heere geleerd had.

Hij is nu de strijd te boven en heeft zijn wens verkregen en zo is ook aan hem vervuld, dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet is te waarden tegen de heerlijkheid die aan ons, schrijft Paulus, zal geopenbaard worden.

We zouden veel meer uit het boek kunnen aanhalen, maar we raden liever aan om het boek zelf te lezen. Dan kan men bevestigd vinden, wat Kohlbrügge voorhield: de Heere is alles, de mens is niets.

Klugkist Hesse haalt in zijn boek Adolf Zahn, een leerling van Kohlbrügge, aan. Hij schrijft als volgt:

Wat Zahn van de houding van de prediker Kohlbrügge vertelt, komt inhoudelijk geheel met zijn spreken overeen. „Met een plechtige, langzame tred liep Kohlbrügge naar de preekstoel. Aan de voet van de trap bleef hij staan in stil gebed. Boven (gekomen)), zette hij een zwart kapje op. Zijn uitspraak herinnerde erg aan de Nederlander, zodat men aanvankelijk steeds moeite had, om hem te verstaan. Dan ging hij de tekst na, in diens aparte verzen, en wist met een krachtige stem en een echt geestvolle gesticulatie en accentuering een zo diepe, funderende uitleg te geven, dat men van het begin tot het einde geboeid werd. Men kan hem helemaal niet beoordelen als andere predikers. Men gevoelt zo zeer de kracht van de Geest in zijn woorden, en in de gehele ernst van zijn heilige persoonlijkheid, dat men niet kan zeggen: Het was al of niet mooi, maar het was wáár. Men moet hem vrezen én liefhebben. Zijn uiterlijke voorkomen heeft vaak iets zwaks en gebrekkig, alsof hij kracht zoekt, zijn ledematen willen versterkt zijn, maar uit zijn gezicht komt ons volharding en vastigheid tegen. Zijn ogen kunnen heel liefdevol kijken, vol boeiende bekoring, maar gewoonlijk kijken ze heel ernstig. Zonder enig bepaald middel oefent hij geweldige invloed uit”.

„Ik merkte steeds weer, het is een voor God gebroken man, werkelijk een arme zondaar. Dat wat hij overal eist, heeft hij zelf: een verbroken hart, een verslagen geest. Er was in hem iets, dat geknakt was, iets arms en hulpeloos, een door Gods majesteit neergeworpen geest. Dat leek aanvankelijk zwakheid en gehinderd-zijn, maar dan zag men er de werking van de Geest in, in jarenlang lijden, in voortdurende nood en aanvechting, in zelfveroordeling en zelfgericht. God breekt Zijn volk in tweeën, het zijn hinkende en lamme mensen, en ze hebben geen statige figuur —, maar in die nederigheid en armoede, in dat verwelken en verkwijnen leeft de macht van Christus' opstanding. Kohlbrügge was al te verslagen en verdeemoedigd, om zich nog in krachtgevoelens te stijven, ofschoon hij in zijn leven openbaringen des Heeren ervaren heeft, zoals die maar aan weinigen te beurt vallen”.

Hiermee nemen we afscheid van Kohlbrügge. Hij leeft nog, nadat hij gestorven is.

B.

Viering van het Heilig Avondmaal

Opnieuw werd mij een vraag gesteld en wel de volgende: „zijn er gronden om vandaag, d.i. in onze tijd het avondmaal te vieren?” Deze vraag kwam tot mij n.a.v. een uitspraak, gedaan door een predikant: „vandaag kan er geen avondmaal meer gevierd worden, want de geestelijke gesteldheid is er niet naar”. Die predikant bediende daarom ook niet het sacrament. Daar ik de vraag op zich een belangrijke acht, wil ik in ons blad de beantwoording plaatsen.

Zelf heb ik die opmerking ook wel eens vernomen, dat het nu de tijd niet is, om avondmaal te vieren. Dat ons tijdsbeeld niet zo rooskleurig is, is duidelijk. Wie kerkelijk meeleeft, wordt getroffen door vele kerkelijke werkelijkheden. Echter moet niet gemeend, dat vele verschijnselen in het kerkelijk leven nieuwe zijn. De kerkhistorie laat ze zien. Ja, in de Bijbel zelf worden we gewezen op diverse situaties. Op toestanden, die bedroevend waren. Nimmer echter lezen we van het nalaten van de inzettingen des Heeren. Wanneer het gaat over de inzettingen des Heeren, dan moet gedacht worden aan wat God de Heere inzette.

Onder het oude verbond: Zijn dienst; de besnijdenis en het pascha. De vierdagen, de feesten en niet te vergeten een zeer belangrijke zaak, de prediking.

Onder het nieuwe verbond heeft God ingezet; de dienst des Woords, de dienst der sacramenten, de dienst der gebeden en de dienst der offeranden. Duidelijk worden de inzettingen des Heeren in het Woord aangegeven en omschreven. Waar de kerk van het oude verbond bij betrokken en aan verbonden was, was duidelijk en waar de kerk van het nieuwe verbond bij betrokken en aan verbonden, ja gebonden is, is duidelijk. Wanneer het nu gaat over het heilig avondmaal, dan leert het Woord het ons, dat het een inzetting des Heeren is. In de evangeliën wordt gewezen op de instelling van dit sacrament. Jezus heeft het ingesteld in de nacht toen Hij verraden werd.

En dat niet voor een bepaalde tijd, maar als een blijvend goed voor de kerk. Met nadruk heeft Jezus gezegd: „doet dat tot Mijn gedachtenis”. Dit houdt in: doet dat bestendig, steeds weer, om Mij in Mijn sterven voor u in gedachtenis te houden en bij dat doen aan Mij en aan dat sterven te denken. In dit bevel van Jezus hebben we duidelijk een opdracht om regelmatig het sacrament te bedienen, het heilig avondmaal te vieren. Het getuigenis van Paulus onderstreept dit. Terecht begint daarom ons avondmaals-formulier met het getuigenis van Paulus. Deze apostel spreekt met gezag: „Ik heb van de Heere ontvangen” (1 Kor. 11 : 23a). De Heere Jezus, Die Zelf het avondmaal instelde, heeft er ook zorg voor gedragen dat de instelling in de gemeente bekend werd. Paulus nl. heeft zelf kennis ontvangen van de instelling van het avondmaal. Op zijn beurt heeft hij die instelling weer doorgegeven. En wanneer zo in de vroeg-christelijke kerk van meet af avondmaal is gevierd, is dit alleen te verklaren, omdat Christus door middel van Paulus daarvoor heeft gezorgd.

Het „doe dat tot Mijn gedachtenis” wordt onderstreept.

Er komt zelfs bij: „totdat Hij komt”.

Het avondmaal moet bediend en gebruikt worden, totdat Hij wederkomt om te oordelen de levenden en de doden.

Dit is het bevel van de Heere. En dat bevel geldt vandaag nog. Het avondmaal moet bediend worden.

Maar nu de werkelijkheid? Is er de rechte gesteldheid?

Het ware afgestemd zijn op het avondmaal? Dit zijn zeker belangrijke vragen, maar die vragen mogen het bevel niet aantasten.

Situaties in het gezin kunnen het ouderlijke gezag diep treffen, maar mogen niet leiden tot het nalaten van het gezag van de gezags-uitoefening. Gebeurt dit, dan handelt men in strijd met Gods opdracht. Zo mag de kerk nimmer nalaten de opdracht des Heeren. Tot het ambtelijke werk behoort, blijft behoren de bediening van beide sacramenten.

Voor en na de instelling van het Avondmaal vond het één en ander plaats, wat onze aandacht niet mag ontgaan.

Wat er plaatsgreep was de Heere bekend, desondanks kwam Hij met de instelling van het Avondmaal en het bevel tot regelmatige viering ervan.

De discipelen stonden geestelijk niet op hoog

niveau. De paasmaaltijd was nog maar nauwelijks begonnen en er ontstond een heftige woordenstrijd over de vraag, wie van hen de meeste was.

Jezus' woorden hadden weinig indruk op hen gemaakt: „Ik heb grotelijks begeerd, dit pascha met u te eten, eer dat ik lijde; want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods”.

De ereplaats aan tafel hield hen meer bezig dan de woorden van Jezus. De ereplaats was van meer waarde. De vraag van de plaatsing aan tafel was nogal eens een zaak van onenigheid. Verschillende malen had de Meester Zijn discipelen daartegen gewaarschuwd. Maar deze keer, vlak na de plechtige opening van het Paasmaal, deed Hem de twist zoveel pijn, dat Hij zijn discipelen op een bijzondere, onvergetelijke wijze vermaande. Hij legde zijn klederen af en omgordde zich met een linnen doek als een slaaf.

Toen goot Hij water in het bekken dat gereed stond bij de deur van de kamer en begon de voeten van de jongeren te wassen en af te drogen met de linnen doek. Dit werk had één van de jongeren moeten doen, maar niemand van de discipelen wilde dit werk doen. Allen weigerden. Dat vernederende slavenwerk wilde geen van hen op zich nemen. Dit hield nu in, dat ook de voeten van Jezus niet gewassen werden.

Wat zij nu nalieten, wat zij niet wilden, dat ging de Meester doen. De voeten van allen werden door Hem gewassen. Toen Jezus weer gezeten was, gaf Hij aan zijn leerlingen de uitlegging van wat Hij gedaan had. Hij, de Heere en de Meester, had als een slaaf zijn leerlingen gediend. Hoeveel te meer moesten ze dan leren, elkander te dienen! Nu streden ze erover wie de eerste was van hen allen. Ze moesten begrijpen, dat in het Koninkrijk der hemelen geen koningen en machthebbers zijn. Wie daar de meeste is, die is aller dienaar. Wie daar het hoogste staat, moet zich het diepst vernederen. En niemand mag zichzelf daarvoor te hoog en te groot achten. Met nadruk zegt Jezus: „Gij heet Mij Meester en Heere en gij zegt wel, want Ik ben het. Indien dan Ik, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gelijkwijs Ik u gedaan heb, gijlieden ook doet. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, noch een gezant meerder dan die hem gezonden heeft. Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zo gij dezelve doet”.

Vervolgens denken we aan het gesprek op de weg naar Gethsémané. Het gesprek begon met een vraag van Petrus. (Joh. 13 : 36): „Heere, waar gaat Gij heen ?” Jezus antwoordde hem: „Waar Ik heenga, kunt gij Mij niet volgen; maar gij zult namaals volgen”.

Na deze woorden vertelde Jezus hun openlijk, dat in deze nacht alle discipelen Hem ontrouw zouden worden, want er staat geschreven: „Ik zal de Herder slaan en de schapen der kudde zullen verstrooid worden”. Maar Jezus voegde er deze belofte aan toe: „Na Mijn opstanding zal Ik u voorgaan naar Galilea”. Reeds velen malen had Jezus hun gesproken van Zijn naderend einde en van Zijn opstanding, maar nog nooit had Hij zó open en zó in bijzonderheden gedaan.

Petrus, de overmoedige, ergerde zich aan deze woorden, zoals dat ook het geval was, toen Jezus in Caesarea Filippi voor het eerst over Zijn lijden gesproken had. Met felle toon viel hij toen uit: „Heere, waarom kan ik U nu niet volgen ? Ik zal mijn leven voor U zetten ! Al zouden ook alle anderen U ontrouw worden, met mij zal dit nimmer geschieden, ik zal U trouw blijven tot in de dood !”

Toen de Heere deze woorden hoorde, vlijmde er een diepe smart door zijn ziel. O, wat had die Petrus nog weinig geleerd in deze jaren ! Wat vertrouwde hij nog op zichzelf.

Wat stond Petrus nog sterk in zichzelf en hoe weinig vermoedde hij zelf van de diepe afgrond die er in zijn hart was. Hoe gemakkelijk kon hij ten val gebracht worden, zolang hij op zulk een wijze zichzelf overschatte. De vreselijke nacht was gekomen, de machten der hel waren losgebroken en ze zouden straks ook rukken aan de pijlers van het geloof van Petrus. En dan zou blijken, hoe weinig wezenlijke diepte en kracht er nog was in het hart van deze man. Echter tot een val, een eeuwige val zou het

niet komen. De Heere bad voor hem, zodat zijn geloof bleef. Petrus bad zelf niet. Hij voelde zich zó zeker en zó sterk.

Echter Jezus bad. Welk een wonder. Zijn trouw bleef.

Ook toen Hij sprak van verloochening. Zijn trouw week zelfs niet, toen Petrus Zijn Meester verloochende. Voor Petrus en de anderen bleef gelden de instelling van het Avondmaal. Voor hen bleef het bevel: „Doet dit tot Mijn gedachtenis”.

Zij waren avondmaalsgangers geworden en zij bleven het.

Aan Zijn tafel mochten zij niet ontbreken. Het „totdat Ik kom” mochten zij niet vergeten. En wie weet van soevereine genade Gods in Christus leeft bij het bevel. Men moet gehoor geven aan Zijn bevel. Men mag gehoor geven aan het bevel. Welk een blijvende gunst.

Ds. M.C. Tanis.

(Uit het kerkblad van Sliedrecht-centrum)

De Bijbel in de beklagdenbank

Dit is de titel van een boekje van de stichting De Evangelische Omroep. Het is in de boekhandel verkrijgbaar en kan besteld worden bij de Evangelische Omroep, afdeling Ledenadministratie, postbus 1210, 1200 BE Hilversum. Het telt 72 pagina's en kost f 10,50.

Op de achterzijde van de omslag staat, met verwijzing naar de titel van het boekje, dat je zo het rapport over de aard van het Schriftgezag zou kunnen typeren, dat op 4 november 1980 door de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland werd aanvaard. Mede op basis van een aantal radiuitzendingen van de Evangelische Omroep werd dit boekje geschreven. Het wil de Bijbel uit de beklagdenbank halen en aan Gods Woord weer de plaats geven die het toekomt: niet onder, maar boven het denken van de mens.

Het boekje probeert een antwoord te zijn op het Gereformeerde rapport en volgt dit rapport op de voet.

Het rapport heeft uiteraard grote belangstelling getrokken. Er wordt over geschreven, er wordt kritiek uitgeoefend. Alles moet leiden tot bezinning.

Waar gaan we heen ? Waar komen we terecht ? Aan het einde van de inleiding lezen we: „Waar het om gaat is: de wissel is om, de koers is verlegd. De rest is bijzaak; het nieuwe eindpunt (waar de waarheid van het christendom tenslotte geheel in de mist verdwijnt) is de hoofdzaak.”

Na de inleiding volgt een hoofdstuk: Het rapport in een notendop. Er is een nieuw waarheidsbegrip, dat een soort tussenvorm tussen het objectieve en het subjectieve waarheidsbegrip inhoudt en tegelijk daar boven uit wil gaan. „Volgens deze visie”, aldus het boekje, „openbaart „waarheid” zich alleen via een innige relatie tussen subject (de waarheidzoekende mens) en object (datgene waarover die mens waarheid zoekt). Daarmee is het woord „relatie” gevallen; men spreekt hier van een **relatie-neel** waarheidsbegrip. En kijk eens aan: dat wat de nieuwere wijsbegeerte hier heeft „ontdekt”, blijkt volgens de opstellers heel aardig te kloppen met wat de Bijbel al duizenden jaren onder „waarheid” verstaat ! Het betekent namelijk ten eerste, dat de bijbelschrijvers de goddelijke waarheid niet zomaar kant-en-klaar van God ontvangen hebben, maar dat die waarheid als het ware uit de relatie van die schrijvers tot God is gegroeid. En zo bevat de Bijbel dus aan de ene kant wel goddelijke waarheidselementen, maar die zijn anderzijds ontstaan in relatie met zwakke, zondige, feilbare mensen, zodat we niet verbaasd moeten opkijken als de Bijbel zakelijke, historische en leerstellige onjuistheden en tegenstrijdigheden blijkt te bevatten.

In de tweede plaats komt die Bijbel met zijn waarheidsinhoud nu ook op ons af; en nu herhaalt zich hetzelfde proces: die bijbelse „waarheid” is niet een absoluut, los, statisch gegeven, een zaak van slikken of stikken, maar moet waarheid **worden** in de relatie met de bijbellezer. Als de bijbelinhoud „overkomt”, als er bij ons iets „klikt”, dan is ons vanuit aloude geschiedenissen en verhandelingen in onze 20e-eeuwse situatie opnieuw waarheid „gegeven”, een waarheid, losgemaakt van haar antieke kaders, een waarheid van deze tijd, van de tegen-

woordige mens. Die waarheid is nooit absoluut; als het bij de één „klikt”, is het bij hem waarheid geworden; als het bij de ander niet „klikt”, is het bij die ander geen waarheid geworden.”

In hoofdstuk 3 van het rapport vinden we een beknopt overzicht van het historisch-kritische onderzoek van de Bijbel; dat is het kritisch onderzoek naar het historische gehalte van de Bijbel. Het boekje neemt verschillende uitspraken uit het rapport over en zegt dan: „Deze voorbeelden tonen voldoende aan dat ondanks alle waarschuwingen die het rapport ook laat horen, de resultaten van het historisch-kritische onderzoek principieel aanvaard en zelf toegejuicht worden.”

„Het derde hoofdstuk in het rapport”, zo gaat het boekje verder, „moet er dan ook toe dienen om aan te duiden hoe binnen de Gereformeerde Kerken de weg vrijkwam voor deze historisch-kritische onderzoeksresultaten.” En dan wordt geconstateerd, dat het er volgens het rapport niet meer zozeer om gaat hoe de Bijbel is ontstaan in zijn tijd (dus o.a. om de vraag naar het hoe van de inspiratie), maar hoe de Bijbel verstaan moet worden in deze tijd.

„Daarna”, aldus het boekje „volgt het hoofdstuk van het rapport: het vierde hoofdstuk, dat handelt over de aard van het Schriftgezag. De Bijbel heeft volgens de rapporteurs niet gezag alleen maar simpelweg omdat het God is die in de Bijbel spreekt; immers, de Bijbel is het produkt van een bijzondere relatie tussen God en uitverkoren mensen. De Bijbel bevat dus ook een menselijke en daarom gebrekkige factor. De Bijbel „blijkt” bijvoorbeeld helemaal niet objectievere, minder tendentieuze geschiedschrijving te bevatten dan bepaalde andere antieke bronnen; d.w.z. de bijbelse geschiedschrijving is vaak net zo partijdig, net zo gekleurd, net zo overdreven en gezwollen, net zo volks-humoristisch, net zo verzonnen als andere geschiedschrijvingen uit die eeuwen.”

Er worden voorbeelden genoemd, waarvan er in het boekje enige worden opgenomen.

„In het volgende onderdeel van hoofdstuk 4”, aldus het boekje, „wordt de vraag besproken of de Bijbel nog kan fungeren als norm voor het leven van vandaag. Daarbij wordt gesteld dat het heilsgesag van de Schrift (de gezaghebbende verkondiging van dat wat ons tot heil strekt) niet zonder meer op één lijn gesteld mag worden met het historisch bepaalde rituele of etische gezag van de Bijbel. De vervulling van elk bijbels gebod moet uitlopen op leven en vrede in een concrete historische situatie. Omdat onze situatie niet meer dezelfde is als in bijbelse tijden, zou de Bijbel ons vaak geen pasklare antwoorden op ethische vragen geven, maar wel afgeleide antwoorden, die wij echter in de dialoog met de Geest der Schriften voor iedere generatie weer opnieuw zouden moeten formuleren.”

„Tenslotte komt in hoofdstuk 4 nog de vraag aan de orde naar de vrijheid, de speelruimte die de theologie tot haar beschikking heeft. Het rapport heeft tevoren immers aan de mens een heel wat actievere rol toegemeten, zowel in de totstandkoming van de bijbeltekst alsook bij de uitleg van die tekst. De vraag rijst dan: hoe voorkomt men dat de actiever geworden mens zich tenslotte bóven de bijbeltekst stelt ? Het rapport ziet dat niet zo somber in: aan de theoloog zullen zo ruim mogelijke grenzen moeten worden gelaten, en pas in het uiterste geval mogen er aan de vrijheid van de uitlegger beperkingen worden opgelegd.

Het slothoofdstuk 5 van het rapport is bedoeld als een pastorale handreiking, een oproep om samen te trachten verder te komen door zich te realiseren dat de verschillende standpunten vaak bepaald worden door angst, hetzij angst voor het traditionele, hetzij juist angst voor het nieuwe. Dat is onvruchtbaar en onbijbels. Men kan daar alleen bovenuit groeien als men bereid is steeds weer samen naar de Bijbel te luisteren, zonder elkaar voortdurend in de rede te vallen; dat werkt ontkrampend, bevrijdend.”

Zo eindigt het hoofdstuk van het boekje, waarin het rapport in een notendop is samengevat.

De schrijvers van het boekje toetsen de inhoud van het rapport aan de Bijbel. Zij spreken over de kern van de zaak en komen dan tot een eigenlijke bestrijding van de verschillende aspecten van het rapport en tot

de verdediging van een eigen standpunt. Daarbij komen drie punten naar voren:

a. Zijn er werkelijk maar twee wegen: of een mechanische-inspiratieleer of een **consequente** organische-inspiratieleer?

b. Zijn er werkelijk maar twee opvattingen over het historisch karakter van de Bijbel: of de Bijbel is een Westers-historisch geschiedenisboek („objectieve” geschiedschrijving in Westers-wetenschappelijke zin) of de Bijbel is een Oosters-historisch boek, mét alle Oosterse overdrijving, fantasie en volkshumor?

c. Zijn er werkelijk maar twee opvattingen over de goddelijke waarheid in de Bijbel: of een „objectief” waarheidsbegrip, waarbij de goddelijke waarheid in de Bijbel als het ware uit de hemel is komen vallen en puur passief eerst in de bijbelschrijvers en daarna in de bijbellezers is neergedaald, of een „relatieve” waarheidsbegrip, waarbij de waarheid er pas is in de betrekking tussen (God) en mensen?

Daarop wordt nader ingegaan aan de hand van de volgende punten:

1. Het historisch-kritische bijbelonderzoek.
2. De historische betrouwbaarheid van de Bijbel.

3. De aard van de bijbelse waarheid.

4. De inspiratie van de Bijbel.

5. De Bijbel als norm voor het leven. Daarna komt nog een apart hoofdstuk: Conclusie. De ogen moeten wel opengaan, volgens het boekje, voor datgene wat met dit rapport de Gereformeerde Kerken wordt binnengeloofd. „Wie tot dusver meende dat de vrijzinnigheid beperkt was tot enkele theologen, kan nu beter weten, nu de synode van de Gereformeerde Kerken dit rapport met algemene stemmen heeft aangenomen. Het is goed dat belangstellende lezers, die het rapport van de Gereformeerde Kerken onder de ogen krijgen, ook van het boekje van de Evangelische Omroep kennis nemen.

B.

De laatste twee stukken waren verkeerd genummerd. 8 en 9 moet zijn 9 en 10.

VOOR DE JEUGD Het Zonnekind 11.

Beste jongelui!

„maar Hij zeide tot mij: Zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren; zo drink nu geen wijn noch sterken drank en eet niets onreins; want dat knechtje zal een Nazireër Gods zijn van moeders buik af tot op de dag zijns doods.”

Richt. 13 : 7.

De vrouw van Manoah had een ontmoeting gehad met een Man Gods. Dit was voor haar een eerbiedwaardig Persoon. Hij maakte door Zijn verschijning diepe indruk op haar. Zij stond er verbaasd van. Zij vroeg daarom niet naar Zijn afkomst en Hij sprak daar ook niet over tegen haar. Want Zijn Naam gaf Hij haar niet te kennen.

Hier kunnen wij ook uit leren. Het gaat hier in de eerste plaats niet om de Naam van de boodschapper, maar om de boodschap. Zo is het nog. God heeft nog mannen in Zijn dienst, om Zijn Woord op aarde te verkondigen. Deze mannen moeten eerbiedwaardige figuren zijn. Dat hier tegenwoordig nog wel eens het een en ander aan ontbreekt, behoeft voor een ieder die niet blind door het leven gaat, geen nader betoog. Heel veel zich noemende „dienstknechten van God” zijn in geen enkel opzicht als zodanig meer te herkennen. Er gaat dan ook van hun verschijning niets uit. Men leeft dan zogenaamd „incognito” dat is als een onbekende. Dat is natuurlijk erg gemakkelijk..... Je hoeft dan niet voor de dag te komen, wat men dan ook niet doet.

Ik wil hier natuurlijk niet mee zeggen dat een dienstknecht van God gekleed moet gaan op een manier zoals dat twee honderd jaar geleden ook gebeurde. Want datgene wat nu ouderwets heet, vergeet het niet, dat was twee honderd jaar geleden hyper modern. Toch zal er iets van een geroepen dienaar moeten uitgaan, ook in zijn verschijning en manier van optreden. Paulus schrijft aan Titus (Tit. 2 : 7): „Betoon uzelf in alles een voorbeeld van goede werken; betoon in de leer onvervalsheid, **deftigheid**, oprechtheid.” Het woord deftigheid ziet volgens de kantt. van de St. Vert. op de manier, waarop de boodschap gebracht moet worden. Het

moet op een Gode waardige wijze geschieden. Gods knechten zijn Koningsknechten en geen straatjongens.

Dat het niet om de boodschapper gaat maar om de boodschap, wordt ook wel eens vergeten. Er zijn mensen die meer met de boodschapper op hebben dan met de boodschap. Om het heel duidelijk te zeggen: Het zijn domineesaanbidders. De afkomst en de naam van de man zegt alles, en de boodschap die hij brengt, neemt men doorgaans voor kennisgeving aan. Zij hebben het dan altijd over een lieve man en over een dierbare knecht, doch nooit over wat hij heeft gezegd. Soms hoort men dan nog wel eens wat „hij” heeft gezegd, doch niet wat de „HEERE” door hem heeft gezegd. De boodschap gaat dan toch weer schuil achter de boodschapper. Dat dit geen vruchtbaar leven geven kan, zal een ieder duidelijk moeten zijn. Want God is ook ten deze jaloers op Zijn eer. Hij geeft deze niet aan gesneden beelden, ook niet aan mensen, ook niet aan Zijn knechten. Het gaat tenslotte om Zijn Woord. En dan vallen mensen weg. Gelukkig als men dan de HEERE en Zijn Woord mag over houden.

Zo was het bij de vrouw van Manoah. Zij kende de boodschapper niet en Zijn afkomst was haar ook onbekend, maar de boodschap had zij goed gehoord. En die geeft zij door aan haar man. „Maar Hij zeide tot mij: Zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren; zo drink nu geen wijn noch sterken drank en eet niets onreins; want dat knechtje zal een Nazireër Gods zijn van moeders buik af tot op de dag zijns doods”. Dat hij Israël zou beginnen te verlossen uit der filistijnen hand, zoals die Engel die vrouw er bij verteld had, wordt hier niet vermeld. Maar het kan haast niet anders of die vrouw heeft het wel verteld. Tenslotte had haar man daar ook belang bij.

De vrouw deed niet anders dan de boodschap die zij zelf ontvangen had doorgeven. Dat is altijd roeping. Dit is een vrouw niet verboden. Zij mag tegen haar man altijd zeggen wat de Heere gezegd heeft. En niet alleen tegen haar man. Zij mag dit tegen iedereen doen. Goed van God mag altijd verteld worden. En dat deed zij.

Wij willen hier natuurlijk geen lans gaan breken voor de vrouw in het ambt. Er zijn er ongetwijfeld, ofschoon misschien niet onder onze lezers, die dit haastig aangrijpen en zeggen: Zie je wel, een vrouw mag toch preken. Nu is er tussen spreken en preken nog wel een beetje verschil. Spreken is iets mededelen in de weg van de gewone persoonlijke conversatie. Doch preken is ambtelijk werk. En dat is niet het werk van een vrouw. Paulus heeft hieromtrent duidelijke uitspraken gedaan. Of liever: God heeft deze gedaan door de mond van Paulus, namelijk dat het een vrouw niet geoorloofd is om ambtelijk het woord te bedienen. „Doch ik laat de vrouw niet toe, dat zij lere, noch over de man heerse, maar wil, dat zij in stilheid zij.” 1 Tim. 2 : 12.

Ik zou over dingen niet schrijven, ware het niet dat men er tegenwoordig druk mee bezig is, om de vrouw op de preekstoel te krijgen. 30 jaar geleden speelden deze dingen in de Ned. Herv. Kerk. De „vrijzinnigen” kwamen er toen mee aandragen. En nu begint het ook in onze kerken te spelen. Men heeft de vrouw toegelaten op de Theologische Hogeschool. Wie zal het haar durven verbieden dat zij theologie studeert? Daar is geen kwaad van te zeggen.

Doch als zij afgestudeerd is, wat moet men er dan mee? Zij heeft tenslotte niet voor niets de studie gevolgd. Er moet voor haar een plaats worden gezocht. En dan moet er ruimte voor worden gemaakt. Nu, daar is men dan op het ogenblik van bepaalde zijde druk mee bezig. Daar is een blad dat verschijnt onder de naam „Dia”, en dat is er al een keer in zijn geheel mee gevuld geweest. Het balletje rolt vast. En als het eenmaal rolt, dan komt het vanzelf wel verder. Zo gaat het met alles. Doch met dat alles gaan we niet vooruit, maar achteruit. Misschien zegt deze of gene: Toch vooruit! Ja, maar dan de verkeerde kant op. Ik denk dat al die vrouwen, die zo staan te springen om te preken, heel weinig weten te vertellen van wat de vrouw van Manoah kon vertellen, namelijk dat zij een boodschap van een Man Gods had gekregen, dat is van God zelf.

Het was een rijke boodschap. Van belang voor haar en haar man.

Wij gaan nu niet meer in op de woorden, daar

daar in een voorgaand artikel al over gesproken is. Over de inhoud willen we nog wel iets zeggen.

Wat de letterlijke inhoud aangaat, had deze natuurlijk betrekking op de tijd waarin Manoah en zijn vrouw leefden. Doch de geestelijke strekking daarvan is ook voor ons, die zoveel eeuwen later leven, nog van betekenis.

Want men verkeerde toen in ellende. De filistijnen heersten. Zichzelf konden zij niet verlossen. En nu wordt hun een verlosser beloofd. God Zelf zal verlossing geven. Hij zal dat doen tot Zijn eer. Want alles wat God werkt zal juichen tot Zijn eer.

Dat was toen zo en dat is nu nog zo.

Daarom laat God ons nu nog dezelfde dingen verkondigen, iedere keer weer. Het zijn de bekende drie stukken die gekend moeten worden om welgetroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven.

Deze stukken zijn al heel oud en ze verouderen nooit. Wij zitten allemaal in de ellende. De vijand heerst, hij is oppermachtig. Wie kan zichzelf verlossen? Van nature niemand. Doch nu heeft God, Die rijk is in barmhertigheden Zelf voor een Verlosser zorg gedragen, door Hem te geven, Die meer is dan Simson, dat is Zijn eigen Zoon, de Zaligmaker van zondaren.

Wie zijn ellende niet kent, wie van de vijanden geen last heeft en eigen onvermogen niet weet, zal zich weinig interesseren voor de boodschap die Manoah van zijn vrouw mocht horen, en die wij elke week weer mogen horen.

Doch wie zijn ellende kent enz. daar is het anders mee gesteld. En zulk een man was Manoah. Je kunt geloven dat hij met een open mond naar zijn vrouw heeft geluisterd. Want het was zo donker in die tijd. Het was ook zo donker van binnen en nu hoorde hij, dat de Heere, ofschoon zij arm waren en ellendig, toch aan hen wilde gedenken.

Is dat met ons ook het geval? Als de ellende beleefd wordt en de last van de vijanden gekend wordt, dan is de boodschap van de verlossing als water op een dorstig land. Want men heeft er dan zelf belang bij. En als men er zelf belang bij heeft, dan gaat men er niet rustig bij zitten, doch dan geeft dit een werkzaam leven. We zullen het zien. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent

BOEKBESPREKINGEN

Het emigratieland van de toekomst door Ds. G.A. Zijderveld.

B.V. Uitgeverij „De Banier”, Utrecht.

De schrijver draagt dit boekje op aan Dr. Schalk van der Merwe, Minister van Economische zaken van Zuid-Afrika en zegt daarbij o.a.: De artikelen van dit boek spreken voor zichzelf, het doel is om de banden van liefde en vriendschap tussen Nederland en Zuid-Afrika te versterken.

Het eerste artikel is een omwerking van het laatste hoofdstuk van het boek **Ons Broedervolk** van de hand van dezelfde schrijver, onder de titel: **Het immigratieland voor West-Europa**. Veel daarvan vinden we in korter vorm terug in een artikel over de realiteit van emigreren. Verder bevat het boekje artikelen, overgenomen uit het R.D., die in hoofdzaak interviews bevatten met predikanten van Die Gereformeerde kerk in Zuid-Afrika, die in voorgaande jaren hier enige tijd vertoefd hebben ter voorlichting van hen die denken over een emigratie naar Zuid-Afrika. Zo komt terloops ook ter sprake de arbeid van Ds. L. Huisman van de Gereformeerde Gemeenten, die in Zuid-Afrika werkt.

Ds. Zijderveld is een voorstander van emigratie naar Zuid-Afrika. Hij noemt meer de voordelen dan de nadelen. O.i. schetst hij de godsdienstige toestand daar te rooskleurig. Hij zegt, dat er in ons land overbevolking is. Staat dat objectief vast? Of is dat zijn persoonlijke oordeel? Wat meer feitelijke gegevens zouden de inhoud van het boekje ten goede zijn gekomen. We missen een pastorale voorlichting. Het is toch niet eender hoe iemand er toe komt om te gaan emigreren en waarheen!

Laten belangstellenden en -hebbenden van dit boekje kennis nemen.

Het kost f 14,50 en is ook bij Ds. Zijderveld te Hoofddorp te bestellen.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (70)

17. De Churton woning (1).

Toen Mr. Bourne in Londen terug was, schreef hij verschillende brieven. Aan Bernard Gilpin en Mr. Maydwell in Hertford schreef hij: „Tijdens mijn verblijf in Shropshire werd ik soms erg bemoedigd en getroost in mijn hart door de goddelijke kracht van het Woord. Meestal voelde ik de woorden eerst tot mijzelf gesproken en dan uitgebazuind aan zulke mensen, die er behoefte aan hadden. Sinds mijn thuiskomst heb ik enige zoete tekenen van Gods goedkeuring ontvangen, maar toch ben ik op het punt geweest om mijn hoop op te geven, door de onwelkome ontvangst van een betrouwbaar getuigenis. De vijand vertelt mij, dat ik niet één vriend over zal houden en in mijn hart vrees ik hetzelfde. Het is mij toegestaan om te bemoedigen, zoals dat genoemd wordt, maar overigens moeten ze mij niet. Eerst moet ik mijzelf oordelen en als ik denk onderwijs te geven, moet ik beter toegerust wezen en ik geloof dat dat waar is. O, hoe gevoel ik, dat ik zeer nauwgezet over mijzelf moet oordelen en moet oppassen, dat ik niets zeg dan wat de Heere mij in de praktijk doet beoefenen! Hoe vaak was ik hiervoor in Shropshire waakzaam en hoe bezorgd was ik om te werk te gaan zoals de Geest van God mij in mijn eigen ondervinding geleid had. Er was één ding, dat ik vooral sterk voelde, namelijk mijn grote onwetendheid in alle dingen, in het bijzonder in de geestelijke staat van anderen. Op zondagmorgen was ik veel in ernstig gebed en erg begerig de Heere te vinden in het verhoren van het Woord en de Heere kwam met zoete kracht in mijn hart, terwijl Mr. Burrell over Mattheus 17 sprak, maar toen hij 's avonds bij het avondmaal de beker overhandigde, voelde ik de wonderbare stervende liefde van de Zaligmaker voor mij. Hierin vond ik de zoete vrijheid die we in Christus Jezus hebben, en al mijn banden werden verbroken en de Heere kwam zeer nabij. Het was voor mijn ziel een zeker bewijs van de goedkeuring des Heeren over mijn handelingen in Pulverbach en het gaf mij kracht om al mijn vrees en zorgen in Zijn handen over te geven".

Er zijn verschillende brieven aan sommige mijnwerkers van Snailbeach, die Mr. Bourne met de getrouwheid en liefde van een geestelijke vader aanspreekt.

„Aan T.O. en zijn vrouw. Mijn geliefde vrienden. Ik was erg blij u zo geregeld onder mijn gehoor te zien, maar u moet u wel ervan bewust zijn, dat er meer voor uw zaligheid nodig is dan alleen het horen. Het werd mij verteld, dat u goede begrippen hebt in uw hoofd, maar dat uw voeten een andere richting uitgaan. Dat betekent dat u niet in overeenstemming leeft met de godsdienstige belijdenis die u er op na houdt. Er is niets gevaarlijker voor uw ziel dan dit, omdat het een vreselijke gruwel voor Gods aangezicht is en Hij vaak zulke mensen afsnijdt voor het oog van alle mensen, als een voorbeeld van anderen om te vrezen en van het kwade te wijken. Ik hoop, dat u dit ter harte zult nemen en niet probeert het te ontkennen, maar deze waarheid in het verborgen voor God belijdt en Hem smeekt om genade voor uw ziel om de wil van Zijn dierbare Zoon, Jezus Christus. Als u maar de minste vreze Gods in uw hart bemerkt, onderricht uw kinderen daarin en openbaar die vreze Gods bij het samenkomen van uw gezin op enige wijze, door een gedeelte van Gods Woord te lezen en samen te bidden en verontschuldig u niet wegens uw onkunde. Kinderen beginnen al op erg jeugdige leeftijd op hun ouders te letten en hebben vaak een duidelijk inzicht omtrent de geest waarin zij wandelen. Zij kunnen spoedig opmerken de oprechtheid of het gemis daarvan bij hun ouders. Daarom moet ons een geestelijk verstand gegeven worden hoe te wandelen voor hen die God aan onze hoede toevertrouwd heeft.

Het is geen kleine zaak om een bekeerde zondaar te worden. In zulken worden tienduizend veranderingen en angsten gevonden, die de Geest heiligt om hen te leren zonder ophouden tot de Heere Jezus Christus te bidden om nieuwe, klaarder en heerlijker tekenen van Zijn genade voor hen. Als we alleen leren over deze dingen te spreken, zullen we ons verloren gevoelen als ziekte en dood komen en onze hoop op een fundament van zand gebouwd is. Pas op, mijn vrienden. Het is niet iedereen die het geloof bezit, dat ge in Sukey Harley ziet. Levende godsvrucht wordt weinig gevonden. Iets wat er op lijkt en niet echt is, zal de vuurproef, die voor alle mensen komt, niet kunnen doorstaan en wee degenen die daarin komen en de Zaligmaker niet tot vriend hebben".

BENUT DEZE KANS OM EEN GOEDE BIJBELVERKLARING OP AANTREKKELIJKE KONDIETIES IN BEZIT TE KRIJGEN

Tot 15 mei a.s. kunt u **MATTHEW HENRY'S** wereldberoemde **BIJBELVERKLARING** nog bestellen tegen de oude prijs van f 607,50. Op deze datum wordt deze serie in prijs verhoogd tot f 675,—. **BESPAAR DUS f 67,50=10%.** Tevens bieden wij u de mogelijkheid dit standaardwerk, zonder bijkomende kosten, in 5 maandelijkse termijnen te voldoen.

Deze complete Bijbelverklaring bestaat uit 9 delen. Gebonden in sterke, zeer fraaie banden. Totaal ruim 7000 pagina's.

Met Henry heeft u een betrouwbare bijbeluitlegger in huis met een praktisch karakter en een pastorale toon. Door de eeuwen heen heeft deze serie bijgedragen tot een vergroting van de kennis en verdieping van het geestelijk leven van vele christenen.

Kom deze serie eens bekijken in onze goed gesorteerde winkel of bestel d.m.v. onderstaande bon. U kunt deze in open envelop, zonder postzegel, zenden aan:

Lindenberg's boekhandel

Antwoordnummer 768
3000 VB Rotterdam

Ons winkeladres is: Slaak 4-14
Rotterdam, tel. 010-111607

BESTELBON

Naam

Straat

P.code en plaats

Verzoekt toezending van:

..... ex. M. Henry Bijbelverklaring. Compl. in 9 dln f 607,50.

Ik wil wel/geen gebruik maken van uw aanbod tot betaling in 5 maandelijkse termijnen. (s.v.p. doorhalen wat n.v.t. is)

Datum

Handtekening

**Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL**

Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

TALRIJKE

DANKBETUIGINGEN

ontvangen wij van hen die ten einde raad één van onze meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a. eczeem, galsteen galaandoening hoge bloeddruk, hoofdpijn, ischias, koorts, kriebelhoest, laxeer, migraine, vermagering, zenuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand

HOTEL

**DREYEROORD -
OOSTERBEEK**

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit“ - en mijnheer zich „thuis“ voelt.

(verzendingkosten à f 12,50
inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW !!!

De soorten vermagering, zenuwen en vochtafdrijvend, nu ook in **tabletform**

Maandkuur f 15—

Drogisterij SIKKING

Barvoetestraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Giro 190609

LET OP !!!

Door directe import van de wereldberoemde **RODGERS ORGELS** enorme prijsverlagingen.

IMPORTEUR VAN RODGERS ORGELS

Dealer van: ★ JOHANNES ★ hoge inruil
★ VISCOUNT ★ landelijke service
★ OMEGAN ★ franco thuis door heel Nederland
★ e.a. merken

Deze orgels kunt u beluisteren en bespelen in onze showroom.

Reeds een **JOHANNUS orgel** vanaf (Inkl. electr. nagalm) **f 8300,-**

nie. deijl
Orgels
Voorstr. 89 - 4132 AP Vianen
Telefoon 03473 - 6170

DOCUMENTATIE WORDT OP AANVRAAG TOEGEZONDEN

Bent u te moe, terneergeslagen,
En snakt u naar verzorgde dagen,
Voelt u zich eenzaam en verlaten,
Of zoekt u and'ren om mee te praten,
Bel dan eens naar:

„Repos Ailleurs“

Geen radio of TV gezeur,
De sfeer is huis'lijk, 't eten goed,
Wat hulp kan ook, wanneer het moet,
Dieet is ook al geen bezwaar.
Dus belt u naar: 03438-12466,
Driebergen.

**vakantiecentrum
de VERRASSING
op TEXEL**

heeft er een aangrenzend pand bij. Komt u het ook uitproberen? Volledig pension, verwarmde kamers, prijs slechts f. 42,50 p.p.d. Al 26 jaar het adres voor pension, sta-caravans en bungalows. Neem vrijblijvend even contact op. Tel 02223 - 661 of 391.

Stichting Ref. Hulpaktie

WOORD EN DAAD

Giro 3020900.

Postbus 560, 4200 AN Gorinchem.
Tel. 01830 - 32550.

DUIZENDEN KINDEREN LIJDEN HONGER

Elke dag sterven 10.000 mensen door gebrek aan voedsel. Terwijl wij aan niets gebrek hebben. In verschillende delen van de wereld hebben vooral de kinderen veel te lijden. Voor velen is het nog een kwestie van weken..... en dan is het te laat. Snelle hulp is dubbele hulp.

„Geef jij hun te eten“.

Lukas 9 : 13a.

Voor f 35,- per maand kunt u een kind financieel adopteren.

Inlichtingen: J. Slot, Rembrandtlaan 10,
Doorn. Tel. 03430 - 4103.

Jongen met hongeroedeem